

Deklaracija Mreže asocijacija lokalnih vlasti jugoistočne Europe (NALAS) o suočavanju lokalne samouprave s utjecajem i izazovima izbjegličke krize u jugoistočnoj Europi

Zagreb, 2. listopada 2015. godine

Povod za donošenje Deklaracije: Jedinice lokalne samouprave jugoistočne Europe prve su na udaru priljeva izbjeglica

Prostor jugoistočne Europe svjedoči masovnom, dosad neviđenom priljevu izbjeglica pri čemu su na iskušenju kapaciteti nacionalnih i lokalnih institucija u zemljama tranzita i zemljama primateljicama, angažovani za dobrobit izbjeglica i lokalnog stanovništva.

Posebna karakteristika izbjegličke krize u jugoistočnoj Europi leži u činjenici da je regija tranzitno područje za izbjeglice kojima je cilj doći u zapadne zemlje Europske unije. Zbog toga se situacija na terenu mijenja iz sata u sat, što je za planiranje i koordinaciju iznimno teško. Lokalni centri za prijem izbjeglica u jednom su trenutku nedovoljnih kapaciteta, već u drugom napušteni.

U mnogim slučajevima upravo su male prekogranične općine prve pogođene pa moraju istodobno ponuditi svoje ionako ograničene resurse za podršku izbjeglicama i održavati redovne komunalne usluge. Lokalne vlasti suočene su s nekoliko izazova: (1) pružiti u vrlo kratkom vremenu sklonište, hranu i sredstva za zdravstvene i ostale potrebne komunalne usluge uzrokovane znatnim povećanjem broja ljudi; (2) održavati uobičajeni nivo javnih usluga za svoje građane; (3) pronalaziti sredstva potrebna za obavljanje svega navedenog; (4) komunicirati istodobno s izbjeglicama i lokalnim stanovništvom kako bi se izbjegle moguće napetosti i postigla solidarnost.

Ukupna potpora lokalnoj samoupravi u suočavanju s navedenim izazovima pokazala se neefikasnom i neadekvatnom. U većini slučajeva nacionalne vlade sporo pružaju odgovarajuće smjernice i koordinaciju, komunikacija i razmjena podataka često nije uspješna, mehanizmi finansiranja neprikladni su ili nedovoljni, centralizirani, spori i komplicirani. Istodobno, međuopćinska prekogranična suradnja nije uspjela osigurati razmjenu informacija među lokalnim donositeljima odluka kao ni konkretnu pomoć.

Budući da se svakodnevni život odvija u lokalnim zajednicama, ova situacija pokazala je još jednom da su lokalne vlasti ključni dionici i kao takvi moraju biti uključeni u rasprave o rješavanju izbjegličke krize na svim nivoima - europskoj, regionalnoj i nacionalnoj.

Da bi se mogle nositi s krizom, nacionalne vlade i međunarodna zajednica moraju osigurati odgovarajuću podršku pogođenim općinama.

Neposredne potrebe i izazovi koje stoje pred lokalnim vlastima uslijed priljeva izbjeglica:

- Pružanje hitne pomoći poput skloništa, hrane, liječničke pomoći i higijenskih potrepština, odjeće, komunikacija s izbjeglicama, stručna pomoć u upravljanju sporovima te pružanje zaštite i sigurnosti. Podrška u poboljšanju komunalnih usluga: pumpe za drenažu, teretna vozila i kamioni, oprema za upravljanje otpadom (posude, kante, traktori) i oprema za infrastrukturu vodosnadbijevanja, mobilni WC-i, komunalni priključci, Wi-Fi, itd);
- Izazovi uzrokovani neadekvatnim planiranjem, pripremama i kanalima informisanja: haotičan postupak registracije, blokirane prometnice, korištenje alternativnih puteva kroz poljoprivredne površine, evidentan nedostatak koordinacije s nacionalnim vlastima i sa susjednim općinama unutar zemlje i izvan granica;
- Finansijski problemi: nemogućnost pružanja redovitih usluga građanima općina zbog deficita u budžetu uzrokovanog pružanjem pomoći izbjeglicama; državna tijela prespora u prevazilaženju problema;
- Posljedice za lokalne zajednice: uništavanje okoliša, sigurnosne i zdravstvene brige, opadanje standarda usluga stanovnicima općina.

Vrijeme je za zajedničko djelovanje

Uzimajući u obzir sve navedeno, Mreža asocijacija lokalnih vlasti jugoistočne Europe (NALAS), koja se sastoji od 16 asocijacija koje zastupaju 9.000 jedinica lokalne samouprave s više od 80 milijuna građana, apelira da nacionalne vlade, Europsku uniju, donatore i ostale relevantne aktere da poduzmu hitne mjere za rješavanje neposrednih i dugoročnih prioriteta:

PREDLAŽU SE MJERE

Nacionalnim vladama:

- Definisanje strateških smjernica za jedinice lokalne samouprave kao što su procjena o očekivanom trajanju krize, očekivani broj imigranata, njihova kretanja i namjere. Temeljem ovih informacija - usvajanje općih pravila, standarda i smjernica koje omogućuju brzu i fleksibilnu reakciju na hitne slučajeve.
- Uspostavljanje mehanizma upravljanja na više nivoa, u kojem lokalne vlasti imaju mnogo snažniju ulogu. To uključuje, ali se ne ograničava na:
  - pažljivo zajedničko planiranje, lociranje ključnih tačaka, anticipiranje potencijalnih promjena i domino efekata;
  - svakodnevno prikupljanje i razmjena podataka;
  - pravodobno zajedničko planiranje finansiranja svih potreba (uključujući i namjenske dotacije za pogođene općine);

- uključivanje JLS-a u programe EU-a i druga donatorska sredstva za rješavanje izbjegličke krize, budući da samo nacionalne vlade imaju pravo mobiliziranja i primanja tih sredstava.

Lokalnim vlastima:

- Bez obzira na državne granice, lokalne vlasti trebaju međusobno surađivati, naročito u uspostavljanju mehanizama međusobne podrške u izvanrednim situacijama, u kojima je razmjena informacija od presudne važnosti;
- Nevladine organizacije bitan su akter u procesu upravljanja krizom jer su fleksibilne, prilagodljive i sposobne stvarati mreže. Prema tome, lokalne vlasti mogu za vrijeme izbjegličke krize pronaći partnere u vjerodostojnim nevladinim organizacijama.
- Lokalne vlasti trebale bi imati važnu ulogu u informisanju građana oko novonastale situacije i uključiti ih u pronalazak rješenja. Odnosi s medijima važni su zbog poticanja empatije i solidarnosti.

Evropskoj uniji:

- Uspostavljanje mehanizma brzih odgovora nužno je kako bi se lokalnim vlastima pomoglo da se suoče s priljevom izbjeglica. Stoga bi EU trebala razmotriti pojednostavljivanje procedura za pružanje novčanih sredstava vladama država koje su pogođene izbjegličkom krizom.
- Evropska unija trebala bi razmotriti otvaranje nekoliko mehanizama pružanja finansijske potpore državama kandidatkinjama koje su pogođene izbjegličkom i migrantskom krizom. Finansijska pomoć je za sada omogućena samo zemljama članicama Unije.
- EU bi trebala poboljšati koordinaciju između svojih instrumenata finansiranja kako za zemlje članice tako i nečlanice EU-a.
- EU bi trebala iskoristiti svoje mehanizme kako bi vlasti država koje nisu članice EU-a prilikom prijave za sredstva pomoći lakše shvatile i uzele u obzir potrebe krizom pogođenih općina.

Donatorima:

- Donatori bi trebali pružiti hitnu i značajnu podršku općinama direktno pogođenima izbjegličkom krizom kako bi se zadovoljile potrebe navedene u ranijim tačkama.
- Donatori bi trebali podržavati NALAS i asocijacije lokalnih samouprava u njihovom propagiranju i koordinaciji aktivnosti prema EU-u i nacionalnim vladama; u prikupljanju, ažuriranju i upravljanju podacima; u provođenju procjene potreba; u razvoju tehničkih specifikacija za potrebe općina; u pripremi aplikacija za finansiranje; u organiziranju događaja na kojima bi se razgovaralo o mogućim rješenjima aktualne krize.
- Zajednica donatora trebala bi uzeti u obzir sveobuhvatniji pristup problemu ako kriza potraje duže i ako će se dio izbjeglica nastaniti u regiji na duže vremensko razdoblje. Podrška u takvoj situaciji zahtijevala bi temeljito istraživanje svih relevantnih aspekata vezanih za naseljavanje izbjeglica, njihovo integriranje u lokalne zajednice, pružanje svih potrebnih usluga na duže razdoblje i izgradnja kapaciteta za sve relevantne institucije.

NALAS se, kako bi pomogao svojim asocijacijama lokalne samouprave kao i njihovim članicama, obvezuje da će:

- Pružiti podršku asocijacijama lokalne samouprave u svom članstvu u lobiranju kod nacionalnih vlada kako bi se aktivirala finansijska pomoć EU-a za rješavanje izbjegličke krize;
- Suradivati s CEMR-om (Vijeće europskih lokalnih i regionalnih jedinica/Council of European Municipalities and Regions) i ostalim relevantnim institucijama kako bi se zauzimali za uklanjanje administrativnih prepreka i omogućili efikasno korištenje fondova EU-a za rješavanje izbjegličke krize;
- Postaviti instrumente koordinacije i saradnje između općina država jugoistočne Europe;
- Razviti kvalitetnu platformu za provođenje smjernica koje će se bazirati na višegodišnjem iskustvu lokalnih zajednica iz regije koje se bore s izbjegličkom krizom;
- Raditi na sortiranju trenutnog iskustva i izradi smjernica koje bi poboljšale odgovor na eventualne buduće priljeve izbjeglica.